

Fig. 237.

På tavlen står:
Her hviler Christen
Hansen
Til Ankers ved sin Kone
Han letter ikke for
Han kommer for Guds
Trone.
— Marstal gamle
kirkegård.
Foto: J. Th. 1942.

Vore Kirkegaarde kan kun blive sande, naar vi naar frem til individuelle Gravminder, der fortæller om *Mennesker* og *Menneskeaaend*. Derfor maa der Oplysning til; Folk maa oplyses om, at de Gravminder, de rejser, er vores eget Eftermæle og de skal tale til vore Efterkommere om, hvad vi var som *Mennesker*.

Om vor Tids Gravsten blev af denne Art, vilde det nok være fuldkommen underordnet, om de havde forskellig Højde, om nogen var af Marmor, andre Granit eller Træ. Det blev da Gartnerens Opgave — ligesom Arkitekten gjorde det med Husene: at bygge dem op over det indre Liv, der var i Huset — saaledes skulle vi bygge Kirkegaarden op omkring talende Gravminder.

Gravmæle-Udstillingen.

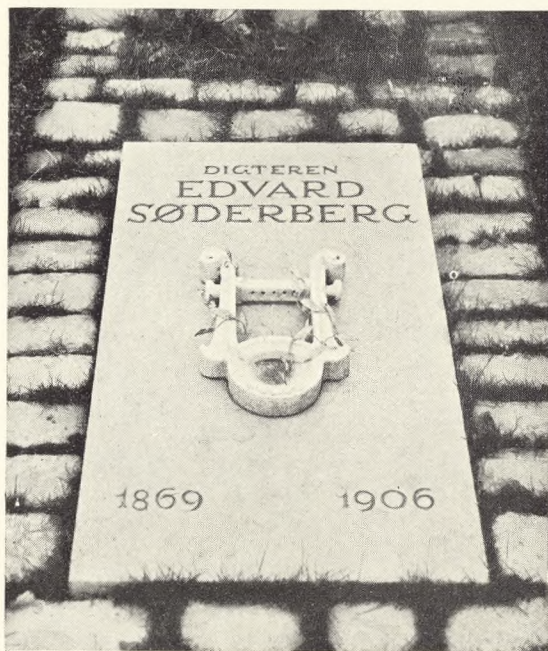
Biskop, dr. phil. C. I. Scharling

Spørgsmaalet om Gravmælerne paa vore Kirkegaarde er blevet aktualiseret. *Foreningen for Kirkegaardskultur* tog allerede ifjor dette Spørgsmaal op og arbejder stadig videre med Sagen; og en Konkurrence har nylig været udskrevet af Charlottenborgkomiteen og Stenhuggermestrene i Forening. Til denne Konkurrence knyttede sig en Udstilling paa Charlottenborg.

Noget epokegørende Resultat havde Konkurrencen ikke givet, selv om der var indsendt pæne Arbejder. Udstillingen bød dels paa en Række Tegninger fra en ældre Tids Gravmælekultur, der gav et stærkt Indtryk af, hvor højt denne Kunst *har* staaet i visse Perioder; dels var der Tegninger af de præmierede Arbejder, og 6 af disse var udført i Sten. Antallet af disse sidste var for begrænset til at give et tilstrækkeligt Indtryk af, hvad Tidens Kunstnere og Stenhuggere tilstræber, og hvad de formaar; der savnedes desuden helt Gravmæler i Træ, Jern og Bronze, men taget hver for sig gjorde de gennemgaaende et smukt og roligt Indtryk.

Fig. 238.

For »Gadens digtere«
viser gravmælet en
brudt, vedbøndom-
slynget Lyre, og grav-
stedet viser brolægning.
Københavns Vestre
kirkegård.

Ideen baade med Udstilling og Konkurrence er saa god, at den ved Lejlighed bør genoptages, men helst i større Stil og i det fri; f. Eks. ved at de færdige Arbejder opstilles i en Park eller Kirkegaardsdel, hvor de kan ses i deres naturlige Omgivelser og bedømmes efter deres Virkning i et Helhedsbillede; en saadan Udstilling maatte kunne virke baade oplysende og inspirerende.

En Detalje af Betydning er *Inskriptionerne* paa Gravmælerne. Her drejer det sig baade om det vigtige Spørgsmaal om Bogstavernes Form og Placering og om Indholdet. Hvad det sidste angaar, er man nuomstunder (hvad man kan iagttage paa enhver Kirkegaard) kommen ind paa en overdreven Knaphed: et Navn, ingenlunde altid med Dato for Fødsel og Død, eller blot »N. N.s Familiegravsted« (det sidste undertiden med et i den Forbindelse temmelig meningsløst »Elsket og savnet«). Naar et Gravmæle skal være et Minde om en bestemt Person, er det ønskeligt, at der kan ses lidt om, hvem denne Person var, selv om man ikke kan ønske at vende tilbage til svundne Tiders ordrige og ofte panegyriske Gravskrifter. Og medens man paa ældre Gravstene saa ofte finder et Bibelord eller et alvorligt Tankesprog (se Fig. 236), synes man nu beklageligvis at komme helt bort fra dette. Mange af dem, der vandrer omkring paa en Kirkegaard, ønsker dog at møde ikke blot et æstetisk Indtryk, saa værdifuldt dette i sig selv kan være, men ogsaa noget, der kan løfte Sind og Tanke — et Fredens og Mindernes Sted, hvor Opstandelsens Haab altid lyser over Gravene. —

For at søge Veje, der kan bære videre frem, har vor Forening fornylig paa et Møde nedsat et lille Arbejdsudvalg, og vi haaber paa godt Samarbejde med de videste Kredse.

Fig. 239. Gravmælet for de ved Spitsbergen omkomne, André, Frænkel og Strindberg, en 7 m høj monolit i grå, svensk granit; på »svingen«s sider motiver fra ballonfærden m. v. Stockholms Norra kyrkogård. (Tore Strindberg). Foto: J. Th. 1945.

Fig. 240. Til den kun 24-årige søn skønnes fornavnet vigtigst; bladornamenter og vinkloser taler dog om et rigt liv. Nørre Omme kirkegård. (Torvald Westergaard).